

Amerikanın ünlü kültür dergisi Horizon Türkiye'de tarihi eser kaçakçılığı ile ilgili araştırmayı açıkladı

"Türkiye soyuluyor,"

HORIZON dergisi, Türkiye'deki büyük tarihi eser soygununu anlatan yazısında, yukarıda görülen karikatürü de yayınlamaktadır. Dergi yazıyı hazırlamak için iki yazarını Türkiye'ye göndermiş ve bunlar uzun süre yaptıkları araştırmanın sonucunu açıklamışlardır.

Yazarlar, kaçakçılıkta Amerikan P-X' inin kullanıldığı iddiasında

Açıklamaya göre tarihi eser kaçakçılığında milyonlar dönüyor, ihbar edenler ise öldürülüyor

A MERİKA'nın en büyük kültür dergisi, «Türkiye'nin arkeolojik bakımdan yabancılar tarafından tam mânâsıyla soyulmakta olduğunu» açıklamıştır. «Horizon» dergisi yeni yayınlanan yaz sayısında arkeolojik soygunu, «Türkiye'nin ırzına geçilmesi» kelimeleleriyle nitelendirmiştir. Dergide Joseph J. Thorndike bir başyazı ile Türkiye'den arkeolojik eser kaçakçılığını ele almış; Kennet Pearson ile Patricia Connor tarafından yazılan uzun bir yazıda ise, Dorak Hazinesi kaçakçılığından başlanarak Türkiye ile ilgili çeşitli arkeolojik soygun olayları birer birer açıklanmıştır.

TÜRKİYE'DEKİ KAÇAKÇILAR KİM?

Pearson ile Connor yurdumuzda aylar süren incelemeleri sonunda karşılaştıkları gerçekleri, şu şekilde özetlemişlerdir:

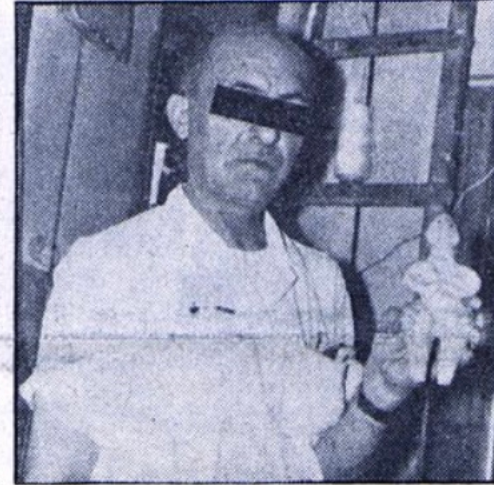
1 Hacılar köyünde bulunan tarihi eserleri kaçıran gizlice satan bir şoför, bu yoldan kazandığı paralar ile Burdur'un en yeni apartman blokunu dikmiştir. Yazarlar bu hususun kendilerine doğrudan doğruya Burdur polisi tarafından açıklandığını ileri sürmüşlerdir. Yazıda «polis delil yetersizliğinden bu şoföre karşı hiç bir şey yapılamadığını kendilerine söylediği» de belirtilmiştir.

2 Türkiye'den arkeolojik eser kaçakçılığında ikinci kade-me İzmir'dedir. İki yazar İzmir'in Basmane semtinde üç kardeş tarafından işletilen bir antikacı dükkânına götürülmüş ve dükkânın arka tarafındaki

Devamı Sa. 7. Sü. 5 de

Türkiye'den 45 - 50 bin liraya satıldığı sanılıyor

Türkiye'deki tarihi eser kaçakçılığını bütün yönleri ile anlatan ve «Türkiye'nin ırzına geçilmektedir» diyen HORIZON dergisi kapağına Türkiye'den Hacıköy kazılarında kaçırılan iki başlı tanrıça heykelinin resmini koymuştur. Arkeologlar bu eserin korkunc yüksek olan maddi ve manevi değerine karşı 45-50 bin liraya, yurt dışına satılmış olduğunu sandıklarını söylemektedirler.

DERGİDEKİ "ANTİKACI," YI BULDUK

«Horizon» dergisine göre, Kapalıçarşı'da antikacılık yapan bir adam, kendi yazarlarına 300 dolar karşılığında Hacılar Köyü'nden çıkarılmış iki başlı Tanrıça heykeli satmak istemişti. Derginin, adını açıklamadığı bu antikacıyı biz bulduk. Antikacı isminin açıklanmamasını ve fotoğrafının gözlerine bant çekilerek yayınlanmasını istedikten sonra şunları söyledi: «Yazar Pearson ve arkadaşları dükkânıma gelip, Hacılar Köyü'nden çıkarılmış antika eşya olup olmadığını sordular. Ben de kendilerine Hacılar Köyü'nde topraktan yapılan bir Tanrıça heykelini gösterdim. Gösterdiğim heykel sahte idi. Onun için 100 lira fiat istedim. Benden daha kıymetli hakiki antika eşya istediler. «Müzeye gidin!» cevabını verdim. Yazar Pearson, Dorak Kralı'nın hazinesini Türkiye'den kaçırarak arkadaşları Mellart'ın itibarını kurtarmak istiyor.» Resimde, Horizon dergisinde, Kapalıçarşı'daki antikacıyla ilgili çıkan yazı ve resim ile antikacının gözleri bantlı fotoğrafı. Bu resimde, antikacı, Amerika'lı yazarlara satmayı teklif ettiğini söylediği sahte toprak ilâhe heykelini gösterirken...

«TÜRKİYE SOYULUYOR»

♣ **Bastaraftı Birincide** merdivenle çıkılan küçük bir odada, 5 dakika içinde endilerine otuz bin dolar (300 bin lira) değerinde antika gösterilmiştir. Bunların pek azı resmî makamlara kaydettirilmiş antikalar. Bunlar arasında 3.300, ötekisi ise 1.700 dolar değerindeki iki Hacılar ihâlesi ile bin dolarlık bir Asur mühürü de bulunmaktadır. Yazarlar, 5 dakikada önlerine serilen 300 bin liralık hazineye ait öteki arkeolojik eşyanın tam bir listesini de vermişlerdir.

İSTANBUL'DAKİ MÜTHİŞ ADAM

3 İzmirli üç antikacı kardeş, kendilerine gelen kaçak arkeolojik eşyanın en önemli alıcısının Londra'da oturan Hugo Weismann adlı bir antikacı olduğunu söylemişlerdir. Yazarlar Hugo Weismann ile de görüşmüşlerdir. 6 yıldır İzmir'e gitmediğini ve Türk antikacılarla bir ilgisi bulunmadığını öne süren Weismann, bununla birlikte, kaçakçılığın nasıl olduğu hakkında önemli açıklamalar yapmıştır. Weismann «İzmir'den kaçak arkeolojik eşyayı alan yabancılar, parasını İsviçre'de bir banka hesabına yatırır. Yabancı daha sonra İstanbul'a giderek aldığı eşyayı yurt dışına çıkaracak kimseyi bulur. Bu, Türkiye'den istediği herşeyi çıkarabilen birisidir. Kendisi 120 santimlik bronz bir heykeli bile Türkiye'den kaçırtabilmektedir. Fakat adını veremem» demiştir. Weismann, «daha önce ad veren 3 muhbirin çeşitli yerlerde öldürülmüş olduğunu» da sözlerine eklemiştir.

4 Kapalıçarşı'da bir antikacı da yazarlara 300 dolarlık bir başka ilâhe teklif etmiştir. Antikacı bu ilâhenin «İzmir'deki

Amerikan Posta Servisi kanalıyla derhal yurt dışına çıkarılabileceğini» açıklamıştır. İki yazar, «Çiğli'deki Amerikan üssünün de uzun yıllar arkeolojik kaçakçılık için kullanıldığı» hususunu yazılarına eklemişlerdir.

Yazıda, ayrıca, Milliyet tarafından işlenen Dorak Hazinesi ve hazineyi gördüğünü söyleyen İngiliz arkeologu James Mellaart'

ın durumu da geniş şekilde ele alınmaktadır.

KAÇIRILAN ESERLER NEREDE?

Pearson ile Connor ikilisi de, başyazar Thorndike da kaçırılan eserlerin bazılarının şu anda İngiltere'de British Museum ile Fransa'da Louvre müzesinde olduğunu, «bu müzelerin ellerine Türkiye'den yeni eserler geçti-

ğini saklamağa ise artık lüzum bile görmediklerini» belirtmektedir. Joseph J. Thorndike başyazısında «Sadece Amerikan müzelerinin ellerindeki Türk eserlerini açıklamaktan kaçındığını» belirterek; «New York'taki Metropolitan Müzesi ile Washington'daki Dumbarton Oaks Müzelerinin, kendilerinden son Türk eserlerinin fotoğraflarını çekmek için izin istediğimiz zaman, mutfakta ellerini yemek tence-resine sokarken yakalanan çocukların gösterdiği tepkiye benzer bir telâşa kapıldıklarını» yazmıştır.

NE YAPMALI?

Her iki yazıda da «Tarihi eserlerin ancak kendi ülkeleri ve ortamları içinde gerçek ihtişamlarına kavuşabilecekleri» ni belirterek, «köklü tedbirlerle kaçakçılığın önlenmesi» tavsiyesinde bulunmaktadır. İstanbul Arkeoloji Müzesi'nden bir yetkilinin de bu konuda, «Ben Türkiye'nin bu işi becerebileceğinden umudu kestim. Siz yazarsanız belki UNESCO bu işle ilgilenir ve kaçakçılığa karşı uluslararası bir anlaşma yapılır. Aksi halde herşey gidecek ve on yıl sonra Türkiyede hiçbir şey kalmayacaktır» dediği açıklanmaktadır.